

Vzemimo primer. Osnovna domislica sodobnega izobraževalnega podjetja sestaja v vpeljavi »novih osnovnih znanj«: strokovno jim pravijo »ključne kompetence za vseživljenjsko učenje«. Geslo, s katerim se nam prezentira ta parola, je »kompetenca«: kako se napoveduje?

»Predlagana definicija ključnih kompetenc se glasi: *Ključne kompetence predstavljajo prenosljiv, večfunkcionalen paket znanja, veščin in stališč, ki jih vsi posamezniki potrebujejo za osebno izpolnitev oz. razvoj, vključenost in zaposljivost, ki bi morale biti razvite do konca obveznega izobraževanja ali usposabljanja in ki predstavlja osnovo vseživljenjskemu učenju.*« (*Ključne kompetence v na znanju temeljem gospodarstvu: prvi korak k izbiri, opredelitvi in opisu*, 2002: 5)

Pojem »kompetenca« se proponira kot *presežek uporabnosti znanja nad njegovo neuporabnostjo*, h kateremu naj bo odslej finaliziran celokupni sistem izobraževanja. Dejansko to potrjujejo tudi nekoliko bolj dodelani strokovni prijemi definiranja kompetenc: »Kompetence ali *zmožnosti* so poklicno *transverzalne* in jih lahko opredelimo kot izkazane temeljne zmožnosti posameznika, da učinkovito uporablja svoje sposobnosti in znanja pri *dejavnem obvladovanju* okolja, njegovem *spreminjanju* in *prilagajanju* okolja sebi in *obratno*.« (Grm Pevce, 2004: 44; poudarki dodani) Izobraževalni diskurz kompetenc pri tem predpostavlja, da je *znanju nasprotno moč odvzeti njegovo (še) ne-uporabno plat* in se tako dokopati do *neke čiste, destilirane kompetence*, ki se jo nato le še spakira v »večfunkcionalen paket znanja, veščin in stališč« in prenese naprej. Drugače rečeno, predpostavlja se, da je kompetentnost – to je, zmožnost – *neposredno (po)učljiva*. Se pravi, da je zmožnost uporabe znanja moč poučevati mimo in neodvisno od njegovega (*še*) *ne-funkcionalnega*, nepraktičnega značaja. Kar je brez precedensa v zgodovini načinov koncipiranja in izvajanja izobraževanja.³⁰

V ožjem polju pedagoške stroke je presežni značaj kompetence okarakteriziran z novimi imaginarnimi določbami: kompetenca se tam proponira kot *presežek lastno intendiranega znanja nad objektivno razsežnostjo znanja*. Hvaležnost vpeljave koncepta kompetence tokrat sestaja v obljubi neposredne realizacije *aktivnega, kreativnega in procesnega znanja*, ponotrzanjenega v posameznikovi duši in povsem neobremenjenega s pasivnim prejetjem sleherne vednosti, tuje posamezniku. Tisto, kar je v pedagogiki kompetenc izključeno, je opredeljeno kot (zgolj) deklarativna vednost, dosežena po poti pasivnega in reproduktivnega memori-

30 Klasični koncept izobrazbe, ne glede na to, ali sledimo antični, srednjeveški, renesančni, razsvetljenjski ali humanistični različici, vselej označuje *dovršeni proces formacije* še *ne formiranih* individuov, ki se godi po poti *vnanjega posredovanja* vnaprej danih, objektivnih znanj.